

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حکم روزه گرفتن یک یا دو روز پیش از رمضان

(ترجمه)

عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: « لا يَتَقَدَّمَنَّ أَحَدُكُمْ رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلٌ كَانَ يَصُومُ صَوْمَهُ، فَلْيَصُمْ ذَلِكَ الْيَوْمَ »

(متفق عليه)

ترجمه: از ابو هریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: هیچ کدام شما یک روز یا دو روز پیش از رمضان را روزه نگیرید؛ مگر این که به روزه گرفتن در آن روز عادت داشته باشد (مانند کسی که روزهای دوشنبه و پنجشنبه یا دیگر روزها را عادتاً روزه می‌گیرد) پس برای چنین شخص اشکالی ندارد که طبق عادتش آن روز را روزه بگیرد.

شرح حدیث

بعضی از مسلمانان هستند که یک یا دو روز قبل از ماه رمضان را از جهت احتیاط، که روزه‌شان کاملاً بدون نقصان باشد یا بخاطر تمرین نفس خود روزه می‌گیرند؛ این در حالی است که روزه گرفتن یک یا دو روز پیش از رمضان را شریعت نهی کرده و این کار یک عمل مقبول شرعی نیست؛ زیرا یکی از سبب‌هایی که روزه گرفتن یک یا دو روز پیش از رمضان را منع کرده، همین حدیث فوق است و نیز این که عبادات توقیفی است (وحی آن را تعیین کرده و انسان در تغییر و زیاد و کم کردن آن صلاحیت ندارد)؛ از جهت این که انسان در بدعت و گناه واقع نشود و علماء هم در این اتفاق نظر دارند؛ لیکن با آن هم بعضی از مردم این چنین عادت دارند. این وظیفه حکام و دولتهاست که رعیت یا مطبوعین خود را بفهمانند تا در هر عمل، حکم شرعی (ارکان، شروط و مسایل مربوطه‌اش) مراعات شود؛ اما برعکس حکام و دولت‌های این زمانه، که دست‌نشانده‌های غرب اند، مردم را به فحشاء و فساد تربیت و آموزش می‌دهند؛ اگر دقت نمائیم، تمام چیزها را برما فاسد کرده‌اند؛ حتی نماز و روزه را.

اما کسانی که یک یا دو روز پیش از رمضان را روزه می‌گیرند، به نیت این که توسط این عبادت نفس خود را تحت فشار و تکلیف قرار دهند، این‌ها مستحق اجر نمی‌شوند؛ زیرا عبادت تکلیف جسمی نیست؛ بلکه این عبادتی است خالص برای الله متعال، که ماده با روح مزج می‌شود، می‌کانبیم آن را الله متعال تعیین کرده و ما تنها آن را اجرا می‌کنیم. لیکن افرادی که این روزها (یک یا دو روز قبل از رمضان) به روزهای عادت‌شان برابر شود که روزه می‌گرفتند، برای آن‌ها اشکالی ندارد که روزه بگیرند.

دلیل دیگری که ممنوعیت این عمل را تأیید می‌کند، اینست که روزه این روزها، عمل تنهایی یا تکروی است؛ به اصطلاح دیگر، خلاف جماعت عمل می‌شود که از زاویه مفاهیم سیاسی و نصوص شرعی تحسین نمی‌شود؛ چنانچه در حدیثی که ترمذی به درجه حسن روایت کرده و البانی نیز صحیح دانسته، آمده است:

«الصَّوْمُ يَوْمَ تَصُومُونَ وَالْفِطْرُ يَوْمَ تُفْطِرُونَ وَالْأَضْحَى يَوْمَ تُضْحُونَ»

ترجمه: روزه زمانی است که (همه مسلمانان) روزه می‌گیرید و افطار زمانی است که همگی افطار می‌کنید و قربانی زمانی است که همه قربانی می‌کنید.

این حدیث و دلایل امثال آن، دال بر این است که عبادت‌های بزرگ، بدون جماعت و التزام به رأی امام یا خلیفه مسلمین صحیح نیست. تکروی و جدا شدن در هرکدام در حقیقت خروج از جماعت و باعث گناه است. بنابر این، کسی که با وجود توان برای شرکت در نماز جماعت تنها نماز بخواند، نمازش صحیح نیست و کسی که زکات خود را به دور از امام موجود بپردازد، زکاتش مقبول نیست و کسی که در روزه گرفتن تکروی کند (تاهنوز همه مسلمانان روزه نگرفته اند او) به تنهایی روزه بگیرد و افطار کند، در حقیقت تکروی نموده و گناهکار است. کسی که به تنهایی حج کند و جدا از مردم روزی را برای وقوف به عرفه برای خود در نظر بگیرد، حج وی درست نیست. پس واضح گردید که عبادات بزرگ مانند روزه، حج وغیره به طور دسته‌جمعی و در قالب جماعتی باید ادا شوند، که در رأس آن جماعت امیری باشد تا مردم پیرامون اجرای عبادات وغیره از فرمان وی اطاعت کنند...

خلاصه حدیث

از حدیث فوق چند مطلب واضح می‌گردد:

1. روزه گرفتن یک یا دو روز پیش از رمضان ممنوع است؛ اما کسانی که طبق عادت در این روزها برابر شود، اشکالی ندارد که روزه بگیرند.
2. برای انجام دادن فرایض یا عبادات بزرگ مانند نماز، روزه، حج، جهاد وغیره جماعت مسلمانان (موجودیت دولت اسلامی، که همه امور را مطابق احکام شرعی تنظیم کند) لازم است.
3. زمان روزه گرفتن، زمان افطاری، ایام عیدین و قربانی، از همه مسلمانان روی زمین باید یکی باشد که برای تنظیم این امور مطابق احکام شرعی یک دولت صددرصد اسلامی لازم است.